

การรังสรรค์งานวิชาการ

งานวิเคราะห์ วิจัย และคู่มือการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสายสนับสนุน และข้าราชการ
: สู่ความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.แสงเทียน อยู่เถา

ทำงานตั้งแต่เช้ามีดจนถึงค่ำ
บางครั้งวันหยุดยังต้องไปทำงาน
หรืออาจมีปัญหาคือ ในที่ทำงานอีกมากมาย
ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ในแต่ละปี
ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการและการบริการ
อาจต้องย้อนกลับมาถามตัวเองว่า
ที่ผ่านมา...
เราเคยรังสรรค์งานวิชาการบ้างหรือไม่
ที่จะมาแก้ปัญหาการทำงานเหล่านั้น
แม้ไม่มีปัญหา...เราก็อาจสร้างงานวิชาการ
เพื่อการพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้นไปอีก
หรืออาจพัฒนาให้เป็นต้นแบบที่ดีต่อไป
และงานวิชาการนั้นก็ส่งผล
ต่อความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการอีกด้วย

“แสงเทียน”

**การรังสรรค์งานวิชาการ
งานวิเคราะห์ วิจัย และคู่มือการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสายสนับสนุน และข้าราชการ
: สู่ความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ**

**รศ.ดร.แสงเทียน อยู่เถา
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล**

การรังสรรค์งานวิชาการ

งานวิเคราะห์ วิจัย และคู่มือการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน และ

ข้าราชการ : สู่ความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.แสงเทียน อยู่เถา

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

การรังสรรค์งานวิชาการ งานวิเคราะห์ วิจัย และคู่มือการปฏิบัติงาน

ของบุคลากรสายสนับสนุน และข้าราชการ : สู่ความก้าวหน้าในตำแหน่ง

ทางวิชาการ / แสงเทียน อยู่เถา. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์,

๒๕๕๙. ๑๗๒ หน้า

๑. การรังสรรค์งานวิชาการ. ๒. งานวิเคราะห์ ๓. งานวิจัย ๔. คู่มือการปฏิบัติงาน

แสงเทียน อยู่เถา

มหาวิทยาลัยมหิดล. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ISBN 978-616-279-543-5

พิมพ์ครั้งที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๙

พิมพ์ที่ กอล์ฟ กราฟิคแอนด์พริ้นติ้ง

๑๖๔/๙ ถ.บอนด์สตรีท ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

จัดพิมพ์โดย หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเวชระเบียน และ หลักสูตรการ

จัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเวชสารสนเทศ

ภาควิชาสังคมศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

จัดรูปเล่ม ศิริบุญญา อยู่เถา

พิสูจน์อักษร ธันย์ชนก สุขเกษม

คำนำ

การพัฒนางานด้านต่างๆ ของบุคลากรสายสนับสนุน หรือข้าราชการ ก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้องค์การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และสามารถบริหารจัดการงานที่ได้รับผิดชอบ หรือให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นให้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ รวมถึงสร้างประสบการณ์ในการทำงาน ตามหลักการของการพัฒนาทุนมนุษย์ในการบริหารจัดการสำหรับองค์การยุคใหม่ โดยการดำเนินการให้เป็นองค์การที่ขับเคลื่อนโดยใช้ฐานแห่งสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) ใช้ข้อมูลจริงเป็นพื้นฐาน (Fact-based) ในการตัดสินใจ ลดการใช้ฐานของความรู้สึก (Feeling-based) ในการตัดสินใจนำพาองค์การ เพื่อลดความเสี่ยงขององค์การ นำพาองค์การให้มีความได้เปรียบในการแข่งขัน การรังสรรค์งานวิชาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ขององค์การจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงการผลักดันให้บุคลากรสายสนับสนุน ข้าราชการ หรือบุคลากรต่างๆ ในองค์การ ให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ เพื่อสร้างศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยงานวิชาการมีความหลากหลายซึ่งแต่ละองค์การก็อาจกำหนดชนิดของงานวิชาการแตกต่างกันออกไป แต่งานวิชาการสำคัญที่กำหนดไว้เป็นหลักๆ เหมือนๆ กัน คือ งานวิจัย งานวิเคราะห์ และคู่มือการปฏิบัติงาน ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้จึงได้นำความรู้จากการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมจากวรรณกรรมต่างๆ โดยส่วนใหญ่ก็เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นวิทยากรในการสร้างงานวิชาการจากงานประจำตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาให้กับองค์การหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการสร้างงานวิชาการจากงานประจำได้มีเอกสารที่เป็นแนวทางในการสร้างงานของตนเพื่อพัฒนางานที่รับผิดชอบและมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานต่อไปในอนาคต

รศ.ดร.แสงเทียน อยู่เถา

เมษายน ๒๕๕๙

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1-2
แรงขับเคลื่อนสู่การรังสรรค์งานวิชาการจากงานประจำ	3-10
ประเภทของบุคลากรสายสนับสนุน	11-15
ลำดับของผู้สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ	16-19
โครงสร้างของงานวิชาการ	20-26
ประเด็นปัญหาที่มาจากของงานวิชาการ	27-32
การสร้างงานวิชาการจากผลงานนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์	33-36
คำสำคัญของงานวิชาการ	37-40
การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย การวิเคราะห์ หรือ คู่มือปฏิบัติงาน	41-44
การเขียนวัตถุประสงค์ของการสร้างงานวิชาการ	45-48
แนวคิดและทฤษฎีสำคัญในการสร้างงานวิชาการ	49-50
การเขียนเอกสารที่เกี่ยวข้อง	51-53
การกำหนดกรอบแนวคิดในงานวิชาการ	54-56
กลยุทธ์การสืบค้นงานวิชาการที่เกี่ยวข้องด้วยสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์	57-63
การเขียนสมมุติฐานงานวิชาการที่เป็นการวิจัยหรือการวิเคราะห์	64
ตัวแปรในงานวิจัย หรืองานวิเคราะห์	65-66
การเขียนนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยหรือการวิเคราะห์	67-69
การเขียนประเภทของงานวิชาการที่เป็นรูปแบบการวิจัย	70-72
การเขียนและการกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	73-84
การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หรืองานวิเคราะห์	85-104
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หรืองานวิเคราะห์	105-108
สถิติที่ใช้ในงานวิชาการ งานวิจัย หรืองานวิเคราะห์	109-128
การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และการนำเสนอผลการวิเคราะห์	129-133
การเขียนการสรุปและอภิปรายผล	134-135
การเขียนข้อเสนอแนะงานวิชาการ	136

	หน้า
การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน	137-145
การเขียนบทความงานวิชาการประเภทวิจัย	146-152
การนำเสนองานวิชาการ	153-160
บรรณานุกรม	161-162
ประวัติผู้เขียน	163-164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ Taro Yamane	78
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan	79-80

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช และผู้เขียน	1
ภาพที่ 2 การอบรมการสร้างงานวิชาการจากงานประจำ	2
ภาพที่ 3 แสดงความเกี่ยวเนื่องของ CQI, R2R และ KM	4
ภาพที่ 4 แสดง Incremental Quality Development	5
ภาพที่ 5 การอบรมการพัฒนางานวิชาการจากงานประจำคณะ กายภาพบำบัด มหิดล	5
ภาพที่ 6 การพัฒนางานวิชาการจากงานประจำโดยกระบวนการกลุ่ม	7
ภาพที่ 7 แสดงแผนภูมิลำดับขั้นของการดำเนินการสร้างงานวิชาการ	8
ภาพที่ 8 เอกสารประกอบการจัดทำ คลินิกสำหรับการขึ้นสู่ตำแหน่ง	15
ภาพที่ 9 แสดงตัวอย่างเล่มงานวิชาการประเภทงานวิจัย	21
ภาพที่ 10 แสดงตัวอย่างเล่มงานวิชาการประเภทงานวิเคราะห์	23

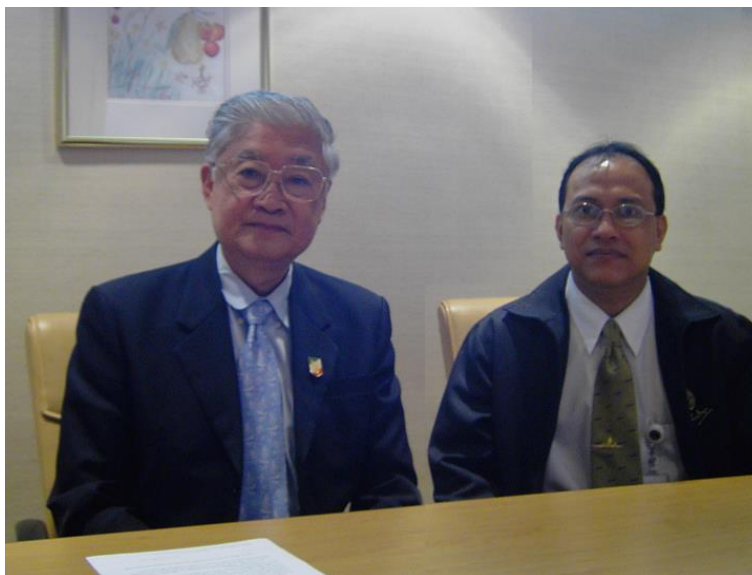
	หน้า
ภาพที่ 11 แสดงตัวอย่างเล่มงานวิชาการประเภทงานคู่มือปฏิบัติงาน	25
ภาพที่ 12 แสดงเค้าโครง 3 ขั้นตอนหลักและขั้นตอนการปฏิบัติ 8 ขั้นตอน การสร้างงานวิชาการ	26
ภาพที่ 13 แสดงการกำหนดประเด็นปัญหา อันเป็นที่มาของเรื่องในการ สร้างงานวิชาการ	27
รูปที่ 14 แสดงสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ของบุคลากรและนักวิชาการ	33
ภาพที่ 15 แสดงผังโครงสร้างและกรอบตัวอย่างการเขียนวัตถุประสงค์	45
ภาพที่ 16 แสดงกรอบแนวคิดของงานวิชาการประเภทงานวิจัย	55
ภาพที่ 17 แสดงกรอบแนวคิดของงานวิชาการประเภทงานวิเคราะห์	56
ภาพที่ 18 แสดงการสุม่แบบแบ่งชั้น	83
ภาพที่ 19 แสดงการสุม่ตัวอย่างแบบกลุ่ม	84
ภาพที่ 20 แสดงชนิดของแบบคำถามในแบบสอบถาม	93
ภาพที่ 21 แสดงเครื่องมือสำคัญในการสร้างงานวิชาการที่เป็นเชิง คุณภาพ	104
ภาพที่ 22 แสดงแผนภูมิการทดสอบ Normal Test เพื่อพิจารณาตัดสินใจ การใช้สถิติ	115
ภาพที่ 23 แสดงรูปแบบการกระจายของค่าความดันชนิด Diastolic ของ ผู้ชาย	116
ภาพที่ 24 แสดงการใช้คำสั่งในการวิเคราะห์ t-test	119
ภาพที่ 25 แสดงผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ t-test	119
ภาพที่ 26 แสดงคำสั่งการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้ ANOVA	122
ภาพที่ 27 แสดงผลลัพธ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้ ANOVA	122
ภาพที่ 28 แสดงคำสั่งในการวิเคราะห์ Multiple Comparison หรือ Post Hoc.test	123
ภาพที่ 29 แสดงคำสั่งในการวิเคราะห์ Multiple Comparison หรือ Post Hoc.test	123

	หน้า
ภาพที่ 30 แสดงคำสั่งในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย Chi-square Test	125
ภาพที่ 31 แสดงผลลัพธ์ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วย Chi-square Test	125
ภาพที่ 32 แสดงกรอบแนวคิดของการศึกษาที่วิเคราะห์ด้วย Multiple Regression Analysis	127
ภาพที่ 33 แสดงการใช้คำสั่งในการวิเคราะห์ด้วย Multiple Regression Analysis	127
ภาพที่ 34 แสดงผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ด้วย Multiple Regression Analysis	128
ภาพที่ 35 แสดงตัวอย่างแผนภูมิรูปภาพ	132
ภาพที่ 36 แสดงตัวอย่างแผนภูมิวง	132
ภาพที่ 37 แสดงตัวอย่างแผนภูมิแท่ง	132
ภาพที่ 38 แสดงตัวอย่างแผนภูมิเส้น	133
ภาพที่ 39 แสดงส่วนหนึ่งของหนังสือการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	138
ภาพที่ 40 แสดง Work Flow กระบวนการตามแนวทางของ กพร.	145
ภาพที่ 41 การนำเสนองานวิจัยในรูปแบบโปสเตอร์	153
ภาพที่ 42 การนำเสนองานวิจัยในรูปแบบโปสเตอร์	154
ภาพที่ 43 เล่มงานวิชาการประเภทงานวิจัยการปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์	154
ภาพที่ 44 แสดงการนำเสนองานวิชาการในรูปแบบตีพิมพ์ในวารสาร	155
ภาพที่ 45 แสดงการนำเสนองานวิชาการในที่ประชุมวิชาการ	157
ภาพที่ 46 แสดงการตีพิมพ์ในวารสารหรือเอกสารรวมเล่มในการประชุมวิชาการ	158
ภาพที่ 47 เล่มงานวิชาการประเภทงานวิเคราะห์การปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์	159
ภาพที่ 48 เล่มงานวิชาการประเภทงานคู่มือการปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์	160

บทนำ

จากการทำกิจกรรมกลุ่มโดยใช้ข้อมูลชุดหนึ่งเพื่อให้บุคลากรที่เข้าร่วมอบรม การสร้างงานวิชาการจากงานประจำ โดยในกิจกรรมกลุ่มได้นำข้อความที่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช เคยกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ลักษณะการทำงานของโครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย เป็นการสนับสนุนการทำงานของทีมงานที่พัฒนางานประจำในองค์กรทั้งด้านการศึกษา และการบริการให้มีการปรับปรุงการทำงาน โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการทำงานไปสู่การปรับปรุง และพัฒนางานประจำที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น ท่านคิดอย่างไร ถ้าจะพลิกงานประจำให้เป็นงานวิจัย ท่ามกลางงานที่กองอยู่หน้าท่านทุกเมื่อเชิ่วัน”

ภาพที่ 1 ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช และผู้เขียน

ในกิจกรรมกลุ่มคณะผู้ดำเนินการได้จัดกระทำกับข้อความที่แตกต่างกันออกไป โดยแบ่งเป็นเอกสารตั้งแต่ชุดที่ 1 ถึงชุดที่ 5 โดยชุดที่ 1 ก็เขียนติดกันไปเลยไม่มีการแบ่งวรรคตอน มีการทำเป็นตัวหนาเพื่อแบ่งช่วงในชุดที่ 2 มีเพิ่มการแบ่งวรรคตอน ขึ้นบรรทัดใหม่ในการแยกหัวข้อในชุดที่ 3 มีการขีดเส้นใต้ ให้ดูสวยงามเพิ่มเติมในชุดที่ 4 และมีการใช้ตัวเอียง เครื่องหมายคำพูด เครื่องหมายคำถาม ในหลายตอนในชุดที่ 5 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกตัวแทนกลุ่มละ 5 คนโดยให้หมายเลข 1 ของแต่ละกลุ่ม ไปดูเอกสารชุดที่ 1 หมายเลขอื่นๆ ของแต่ละกลุ่มก็ไปดูเอกสารหมายเลขนั้นๆ แล้ว

จดจำนำกลับมาบอกเพื่อนๆ ในกลุ่ม จากนั้นก็มีการประชุมกลุ่มเพื่อคัดเลือกว่ากลุ่มจะเลือกเอกสารชุดใด เพราะเหตุผลใด ซึ่งก็เลือกแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่ก็เลือกชุด 4 และชุดที่ 5 ในการถอดบทเรียนของกิจกรรมนี้ก็คือ การจัดงานวิชาการจากงานประจำนั้น ก็เปรียบเหมือนการที่เราต้องนำหลักการมาจัดให้งานประจำของเรานั้นถูกเขียนไว้ให้มีความเหมาะสม อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย โดยใช้ระเบียบวิธี (Methodology) เข้ามาใช้ รวมถึงเนื้อหาที่นำมาใช้ก็มีความหมายอย่างยิ่ง โดยเฉพาะข้อความที่ว่า “การปรับปรุงการทำงานโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการทำงานไปสู่การปรับปรุง และพัฒนางานประจำที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น” จึงมีความตั้งใจในการที่จะเขียนหนังสือเกี่ยวกับ ข้อมูลและเทคนิคสำคัญต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างงานวิชาการทั้งในส่วนองงานวิเคราะห์ งานวิจัย และคู่มือปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน ข้าราชการ หรือลูกจ้าง โดยเฉพาะในส่วนองสถานศึกษาต่างๆ ที่เป็นกำลังหลักของสถาบันการศึกษานั้นๆ บุคลากรของโรงพยาบาล หน่วยงานต่างๆ ในทุกๆ สังกัด รวมถึงข้าราชการในส่วนราชการต่างๆ ที่มีการใช้งานวิชาการเหล่านี้ในการพัฒนางาน และใช้ในการขึ้นสู่ตำแหน่งทางวิชาการในสายอาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่

ในรอบทศวรรษที่ผ่านมางานวิชาการจากงานประจำเริ่มทำให้ทุกคนตื่นตัวกันมากขึ้น จนปัจจุบันนี้คงไม่มีใครไม่รู้จัก R2R กันแล้ว แต่ในหนังสือเล่มนี้อยากให้ป็น R2A ชะมากกว่าเพราะความหมายมากกว่างานวิจัยจากงานประจำแต่เป็น Routine to Academic ซึ่งครอบคลุมทั้งงานอื่นๆ ที่ไม่ใช่งานวิจัยด้วย

ภาพที่ 2 การอบรมการสร้างงานวิชาการจากงานประจำ